

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
01 4735 531
gp@zagovornik-rs.si

**Delodajalska združenja
(po seznamu)**

Številka: 0709-8/2023/2
Datum: 20. 2. 2023

Zadeva: Priporočilo glede zagotavljanja dostopnosti do informacij o možnostih zdravstvene oskrbe delavcev migrantov v ambulantah za zavarovane ljudi brez izbranega osebnega zdravnika

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) se je v okviru svoje pristojnosti spremljanja položaja na področju varstva pred diskriminacijo osredotočil tudi na položaj delavcev migrantov, ki so obvezno zdravstveno zavarovani, vendar so brez izbranega osebnega zdravnika. Ti se lahko znajdejo v situacijah, ko ne morejo do preprostih, razumljivih in celovitih informacij o možnostih zdravstvene oskrbe v ambulantah za zavarovane ljudi brez izbranega osebnega zdravnika (t.i. ambulante za neopredeljene). Slabša obravnava pri dostopnosti do informacij o zdravstveni obravnavi, tudi z vidika varnosti in zdravja pri delu, je prepovedana z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD).

Zagovornik v skladu z 21. členom ZVarD izdaja priporočila delodajalskim združenjem v zvezi z ugotovljenim položajem oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije.

Zagovornik delodajalskim združenjem priporoča, da svoje člane pozovejo, naj na preprost in razumljiv način obveščajo delavce o pravicah in možnostih zdravstvene oskrbe v ambulantah za zavarovane ljudi brez izbranega osebnega zdravnika (t.i. ambulante za neopredeljene). To naj omogočijo tudi v jezikih, ki jih delavci razumejo, in v čim bolj dostopnih oblikah.

Prosimo vas, da nas v 10 dneh od prejema tega dopisa obvestite o upoštevanju priporočila.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Priloga:

- Utemeljitev strokovne službe Zagovornika k priporočilu št. 0709-8/2023/2

Poslano:

- naslovnikom po e-pošti (po seznamu)
  - Gospodarska zbornica Slovenije, info@gzs.si
  - Obrtna zbornica Slovenije, info@ozs.si
  - Turistično gostinska zbornica Slovenije, info@tgzs.si
  - Združenje delodajalcev Slovenije - ZDS, delodajalci@zds.si
  - Energetska zbornica Slovenije, ezs@ezs.si
  - Kmetijsko - gozdarska zbornica Slovenije, kgzs@kgzs.si
  - Lekarniška zbornica Slovenije, tajnistvo@lek-zbor.si
  - Odvetniška zbornica Slovenije, info@odv-zb.si
  - Slovenska oglaševalska zbornica, info@soz.si
  - Zbornica Republike Slovenije za zasebno varovanje, zrszv@zrszv.si
  - Zbornica varnosti in zdravja pri delu, info@zbornica-vzd.si
  - Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije, info@zdops.si
- zbirka dok. gradiva.

V vednost:

- Predsednica Republike Slovenije (gp.uprs@predsednica-slo.si)
- Državni zbor (gp@dz-rs.si)
- Državni svet (gp@ds-rs.si)
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (gp.mddsz@gov.si)
- Ministrstvo za notranje zadeve (gp.mnz@gov.si)
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (gp.mgts@gov.si)
- Varuh človekovih pravic (info@varuh-rs.si)
- Inšpektorat RS za delo (gp.irsd@gov.si)
- Zavod za zaposlovanje – EURES (eures@ess.gov.si)
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (informacije@zpiz.si)
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (DI@zzzs.si)
- Sindikati in poklicna združenja:
  - Konfederacija novih sindikatov Slovenije - NEODVISNOST, neodvisnost.knss@siol.net
  - Konfederacija sindikatov 90 Slovenije – KS 90, ks90@sindikat-ks90.si
  - Konfederacija sindikatov Slovenije PERGAM – KSS Pergam, pergam@siol.net
  - Konfederacija slovenskih sindikatov - KSS, info@konfederacijasindikatov.si
  - Neodvisnost, Konfederacija novih sindikatov Slovenije - KNSS, info@sindikatljubljana-knss.si
  - Sindikat Mladi plus, info@mladiplus.si
  - Zveza svobodnih sindikatov Slovenije - ZSSS, obm.lj@sindikat-zsss.si
  - Slovenska zveza sindikatov – Alternativa, sindikat@szs-alternativa.si
  - Konfederacija sindikatov javnega sektorja Slovenije - KSJS, info@konfederacija-sjs.si
  - Zveza delavskih sindikatov Slovenije - SOLIDARNOST, zdss.solidarnost@siol.net
  - Zveza reprezentativnih sindikatov Slovenije - ZRSS, info@gorenjski-sindikati.si
  - DENS - Sindikat zobozdravnikov Slovenije, sindikat.zobozdravnikov@gmail.com
  - FIDES Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije, info@sindikatfides.si
  - Neodvisni sindikat delavcev ljubljanske univerze, sindikat@nsdlu.si

- Sindikat bančništva Slovenije, tajnistvo@sbs.si
- Sindikat carinikov Slovenije, sindikat@scs.si
- Sindikat cestnega prometa Slovenije, sdpz@sindikat-zsss.si
- Sindikat delavcev farmacevtske industrije, marko.skrinjaric@sandoz.si
- Sindikat delavcev Statističnega urada Republike Slovenije, laura.sustar-kozuh@gov.si
- Sindikat delavcev v pravosodju, info@sindikat-sdp.si
- Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije, sdzns@siol.net
- Sindikat farmacevtov Slovenije, sindikat.sifarm@gmail.com
- Sindikat kapitanije Slovenije, ales.rotar@gmail.com
- Sindikat kulturnih in umetniških ustvarjalcev RTV Slovenije, skuu@rtvslo.si
- Sindikat ministrstva za obrambo, psmo@sindikatmors.si
- Sindikat novinarjev Slovenije, info@sindikat-novinarjev.si
- Sindikat policistov Slovenije, info@sindikat-policistov.si
- Sindikat vzdrževalcev slovenskih železnic, sindikat.svsz@slo-zeleznice.si
- Sindikat vzdrževalcev železniške infrastrukture, sindikat.sspd@slo-zeleznice.si
- Sindikat vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije, info@sviz.si
- Sindikat zdravnikov družinske medicine PRAKTIK.UM, info@sindikat-praktikum.si
- Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, pisarna@sindikat-zsvs.si
- Sindikat železniškega prometa Slovenije, info@sindikat-szps.si
- Sindikat železniškega transporta Slovenije, sindikat.szts@slo-zeleznice.si
- Sindikata vojakov Slovenije, info@sindikatvojakov.si
- SINDIR - Sindikat direktorjev in ravnateljev Slovenije, anton.obreht@gmail.com
- Svet gorenjskih sindikatov, info@gorenjski-sindikati.si
- Socialna zbornica Slovenije, info@szslo.si
- Inženirska zbornica Slovenije, izs@izs.si
- Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, zaps@zaps.si
- Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, tajnistvo@zbornica-zveza.si
- Organizacije civilne družbe:
  - Delavska svetovalnica, info@delavskasvetovalnica.si,
  - Združenje Manager, info@zdrufenje-manager.si,
  - SBC – Klub Slovenskih podjetnikov, info@sbc.si,
  - Slovenska kadrovska zveza, sekretar@skz.si,
  - Ekvilib Inštitut, info@ekvilib.org,
  - Listina raznolikosti Slovenija, listina@raznolikost.eu,
  - Gibanje za dostojno delo in socialno družbo, info@socialna-druzba.si,
  - CNVOS, info@cnvos.si.

UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA K PRIPOROČILU ŠT. 0709-8/2023/2

Pravna podlaga

Zakon o varstvu pred diskriminacijo¹ (ZVarD) v 1. členu določa varstvo vsakega posameznika pred diskriminacijo na podlagi njegovih osebnih okoliščin. Med izrecno naštetimi osebnimi okoliščinami so med drugimi tudi jezik, narodnost, izobrazba, rasa ali etnično poreklo. Vsakdo je varovan pred diskriminacijo na različnih področjih družbenega življenja, pri uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pri uveljavljanju pravic in obveznosti, med drugim tudi na področju zaposlovanja in dela.

ZVarD v 2. členu zavezuje državne organe, lokalne skupnosti, nosilce javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe, kamor spadajo tudi delodajalci, da »morajo na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem svojem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje«.

Zakon o varnosti in zdravju pri delu² v 5. členu določa dolžnosti delodajalca glede izvajanja ukrepov za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev pri delu, vključno z obveščanjem in usposabljanjem delavcev. 6. člen določa tudi, da mora delodajalec načrtovati in izvajati promocijo zdravja na delovnem mestu. Navedeno je posledično povezano tudi z dostopnostjo informacij o zdravstvenem varstvu, ki ga zagotavljajo t.i. ambulate za neopredeljene (npr. v primeru poškodb pri delu ali poklicnih bolezni).

Mednarodna pravna podlaga

Pravica do zdravja je univerzalna človekova pravica, priznana v 25. členu Splošne deklaracije človekovih pravic³ in zaščitena s številnimi mednarodnimi pogodbami o človekovih pravicah. V skladu z mednarodnim pravom so države dolžne zagotoviti nediskriminatoren dostop do zdravstvenih storitev ter enako in pravočasno zdravstveno oskrbo vsem.

Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah⁴ v 12. členu priznava vsakomur pravico do najvišjega dosegljivega standarda telesnega in duševnega zdravja. Med naštetimi primeri ukrepov, ki naj bi jih države podpisnice izvajale, je tudi ustvarjanje razmer, v katerih bi bila vsem zagotovljena pomoč zdravstvene službe v primeru bolezni.

Odbor Združenih narodov za ekonomske, socialne in kulturne pravice je sprejel splošne pripombe k Mednarodnem paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah. Opozoril je, da morajo države pogodbenice zagotoviti spoštovanje pravice do zdravja. To izrecno velja tudi za nedržavljanke, kot so npr. delavci migranti.

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah⁵ v 35. členu določa, da ima vsakdo pravico do preventivnega zdravstvenega varstva in zdravniške oskrbe, pri čemer se mora zagotavljati visoka raven varovanja zdravja ljudi.

---

¹ Zakon o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg).

² Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11).

³ Dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/mednarodno-pravo/Splosna-deklaracija-clovekovih-pravic.pdf>.

⁴ Dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/Zakonodaja-ki-ni-na-PISRS/Kulturna-raznolikost/b34c271f78/Mednarodni-pakt-o-ekonomskih-socialnih-in-kulturnih-pravicah.pdf>.

⁵ Dostopna na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:sl:PDF>.

Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost⁶ v 12. točki preambule poudarja, da bi morali za zagotovitev razvoja demokratičnih in strpnih družb, ki omogočajo sodelovanje vseh oseb ne glede na njihovo raso ali narodnost, posebni ukrepi na področju diskriminacije segati tudi na področje zdravstvenega varstva. Zato v 3. členu med področja, za katera velja, uvršča tudi področje zdravstvenega varstva.

Direktiva 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o uveljavljanju pravic pacientov pri čezmejnem zdravstvenem varstvu⁷ v 48. točki preambule navaja, da so ustrezne informacije o vseh bistvenih vidikih čezmejnega zdravstvenega varstva potrebne, da lahko pacienti uveljavljajo svoje pravice v praksi. 4. člen v tretjem odstavku določa, da se za paciente iz drugih držav članic uporablja načelo nediskriminacije zaradi nacionalne pripadnosti. V petem odstavku pojasnjuje, da so lahko informacije o zdravstvenem varstvu zagotovljene tudi v jezikih, ki niso uradni jeziki države članice.

Predmet priporočila

Zagovornik se je v okviru svoje pristojnosti spremljanja položaja na področju varstva pred diskriminacijo v tem primeru osredotočil na položaj delavcev migrantov, ki so obvezno zdravstveno zavarovani, vendar so brez izbranega osebnega zdravnika. Ti se lahko znajdejo v situacijah, ko ne morejo do preprostih, razumljivih in celovitih informacij o možnostih zdravstvene oskrbe v ambulantah za zavarovane ljudi brez izbranega osebnega zdravnika (t.i. ambulante za neopredeljene).

To se zgodi, če delavci migranti nimajo njim prilagojenega dostopa do informacij ali pa slabše razumejo informacije, ki so jim na voljo, zaradi neznanja ali slabšega znanja slovenskega jezika ali drugih oviranosti. Neobveščенost o možnostih zdravstvene oskrbe lahko vodi do nepravočasne zdravstvene obravnave, posledično pa vpliva na slabše zdravje in s tem na kakovost življenja.

Dostopnost do informacij je nujni pogoj za možnost polnega in enakega uživanja pravic vseh ljudi, vključno s pravico do zdravstvene obravnave. Več pozornosti je treba nameniti zlasti zagotavljanju informacij za ljudi, ki so komunikacijsko ovirani, težje berejo, se težje učijo, ki ne znajo dobro ali sploh ne znajo slovenskega jezika, imajo druge začasne in trajne oviranosti, ki jim pešajo kognitivne sposobnosti ali imajo intelektualne in psihosocialne invalidnosti. To so ljudje, ki so na področju dostopnosti do informacij o zdravstvenem varstvu posebej ranljivi. Nezagotavljanje dostopnosti do informacij lahko predstavlja vzrok za slabšo obravnavo v zdravstvu zaradi jezika ali drugih oviranosti, ki je zakonsko prepovedana.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo konec oktobra 2019 med delovno aktivnimi osebami 11 odstotkov migrantov (približno 101.200). Število delovno aktivnih migrantov se je v obdobju od 2015 do 2019 povečalo za 81 odstotkov. Okoli 85 odstotkov jih je bilo iz t.i. tretjih držav, okoli 15 odstotkov jih je bilo iz držav članic Evropske unije. Največ jih je bilo iz Bosne in Hercegovine (49 odstotkov ali približno 49.600), sledili so državljani Srbije (13 odstotkov ali približno 12.900) in Kosova (devet odstotkov ali približno 9.600). Med vsemi delavci migranti jih je imelo 21 odstotkov doseženo največ osnovnošolsko izobrazbo, največ jih je delalo v gradbeništvu (27 odstotkov), predelovalnih dejavnostih (24 odstotkov), prometu in skladiščenju (17 odstotkov) ter drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (devet odstotkov).⁸

---

⁶ Dostopna na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/?uri=CELEX:32000L0043>.

⁷ Dostopna na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0024&from=SL>.

⁸ Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/8572>.

Generalni direktor za zdravje in varnost hrane pri Evropski komisiji je v članku Biltena Zdravje-EU⁹ podal stališče, da se migranti srečujejo z neenakostmi pri dostopu do preventivnega zdravstvenega varstva in zdravljenja zaradi pomanjkljivega poznavanja sistema, socialne in ekonomske prikrajšanosti, jezikovnih ovir in včasih stigmatiziranja ter drugih težav.

Evropska unija je v Akcijskem načrtu za vključevanje državljanov tretjih držav¹⁰ opozorila, da sta lahko slabo zdravje in pomanjkanje dostopa do zdravstvenih storitev temeljna in trajna ovira za vključevanje migrantov. To vpliva na praktično vsa področja življenja, vključno z dostopom do zaposlitve, izobraževanja, učenja jezika države gostiteljice in sodelovanja z javnimi ustanovami. Zlasti ob prihodu migrantov v državo je zagotavljanje informacij o zdravstvenem varstvu ključnega pomena. Državljanji tretjih držav imajo določene težave pri dostopanju do rednih zdravstvenih storitev, soočanju z neznanimi sistemi zdravstvenega varstva in pri učinkovitem komuniciranju z zdravstvenim osebjem. Zato bi morale države članice pri krepitvi svojih politik vključevanja zagotavljati enakopraven dostopom do zdravstvenih storitev.

Mednarodna organizacija za migracije (International Organisation for Migration – IOM) opozarja,¹¹ da so lahko delavci migranti izpostavljeni visokemu tveganju za nevarnosti na delovnem mestu. Soočajo se z dodatnimi dejavniki tveganja, povezanimi z delom, in neugodnimi okoliščinami, ki vplivajo na njihovo zdravje. Ta tveganja lahko povzročijo večjo pojavnost poškodb pri delu in bolezni, povezanih z delom, med delavci migranti v primerjavi z delavci, ki niso migranti.

Svetovna zdravstvena organizacija (World Health Organisation – WHO; v nadaljevanju: SZO) opozarja, da izkušnja migracije ključno prispeva k nižji stopnji zdravja in dobrega počutja beguncev in migrantov. Ti ostajajo med najbolj ranljivimi člani družbe, ki se pogosto soočajo z neustreznim dostopom do zdravstvenih storitev, in to kljub pogostim telesnim in duševnim zdravstvenim težavam. Vsi imamo človekovo pravico do zdravja, države pa so dolžne zagotoviti zdravstvene storitve, ki so prilagojene tudi beguncem in migrantom.¹²

Eno od področij v Priročniku za zdravje beguncev in migrantov¹³, ki ga je razvila SZO, se navezuje na komunikacijo. To, da so informacije na voljo in da jih razumejo raznolike populacije, je čedalje pomembnejši vidik načrtovanja javnega zdravja v državah, ki gostijo begunce in migrante. Dostopnost informacij o zdravju je bistvenega pomena za zagotavljanje enakosti in nediskriminacije pri dostopu do zdravstvene oskrbe za begunce in migrante. V nujnih zdravstvenih razmerah namreč učinkovita komunikacija pomaga preprečiti bolezni, invalidnost in smrt.

Kot primer dobre prakse navajamo publikacijo Vodnik po slovenskem zdravstvenem sistemu za migrante, ki ga je pripravil Nacionalni inštitut za javno zdravje. V njem so v slovenskem in angleškem jeziku¹⁴ na enostaven in celovit način zbrane informacije o dostopnosti do zdravstvenega varstva za prosilce za azil in osebe z mednarodno zaščito, ne pa tudi za delavce migrante. Povzetek najpomembnejših sporočil je zbran v obliki letaka, prav tako v slovenskem in angleškem jeziku.¹⁵

⁹ Bilten Zdravje-EU, št. 202: V žarišču. Dostopno na: https://health.ec.europa.eu/other-pages/basic-page/health-eu-newsletter-202-focus_sl.

¹⁰ Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0377>.

¹¹ Fifth Includ-EU's briefing: Access to healthcare. Dostopno na: <https://includeu.eu/fifth-includ-eus-briefing-access-to-healthcare/>.

¹² Dostopno na: https://www.who.int/health-topics/refugee-and-migrant-health#tab=tab_1.

¹³ Refugee and Migrant Health Toolkit. Dostopno na: <https://www.who.int/tools/refugee-and-migrant-health-toolkit>.

¹⁴ Nacionalni inštitut za javno zdravje.

Dostopno na: <http://careformigrants.eu/wp-content/uploads/2017/01/booklet-Slovenia-Slovenian.pdf> in <http://careformigrants.eu/wp-content/uploads/2017/01/booklet-Slovenia-English.pdf>.

¹⁵ Dostopno na: <http://careformigrants.eu/downloads/>.